

Elsje

“God geve ons allen, drinkers, een zo vlotte en mooie dood!”¹

Elsje sloot het boek en keek over haar halve bril de klas aan. Voor een Havo 4 in Amsterdam waren ze redelijk stil gebleven tijdens het kerstverhaal, nou ja geen echt kerstverhaal, maar wel een mooie boodschap. Het voorlezen ging haar nog steeds goed af en ze dacht met weemoed aan de jaren dat de een na de andere leerling na het lezen van een (kerst)verhaal- ze koos ieder jaar een ander uitriep: “Aàch juf, wilt u niet nóg een verhaal voorlezen?” Vaak deed ze dat, hoewel niet alle kinderen op nog zo’n melodramatisch verhaal over zwavelstokjes of een vrek zaten te wachten. Het tweede verhaal was altijd korter daar zorgde ze wel voor.

Elsje noemden ze haar en niemand op school wist eigenlijk nog waarom ze haar ooit zo waren gaan noemen. De rector en de leraren natuurlijk, maar zelfs sommige leerlingen uit de hogere klassen waren al zo vrijpostig: “Elsje waarom heb ik maar een 6”, riepen ze dan.. Degenen met een 8 of 9 waren niet zo brutaal, raar was dat eigenlijk.

Om haar lengte hoefden ze haar ook niet met een verkleinwoord aan te spreken en haar stemgeluid had eerder iets van een alt of mezzo dan een benepen sopraantje, nee niemand wist waarom ze Elsje werd genoemd in plaats van Eliza zoals haar ouders ooit de wereld in gestuurd hadden, Elsje zelf al helemaal niet. Ze vond er niet veel van, ze was er aan gewend. Elsje had inmiddels een leeftijd dat ze op straat niet meer met je en jij werd aangesproken, maar haar blauwgroene ogen straalden vaak nog een jeugdige felheid uit, die veel mannen voor haar innam. Niet dat dat tot iets leidde, want Elsje had een besliste kieskeurigheid waar het andere geslacht betrof. Wie voor haar blauwgroene ogen viel, had dan allang haar grijszwarte knotje dat bijeen gehouden werd door één of meer Japanse chopsticks voor lief genomen. De enkele man, die een toekomst in die blauwgroene ogen dacht te zien, viel na een eerste kennismaking door de mand. Elsje hield meer van haar vak – Nederlands- dan de eerste de beste vrijer lief was en sinds haar afstuderen had niet één man haar aan weten te spreken zonder een hapering in zijn taalgebruik, waardoor iedere vlam die zachtjes aangewakkerd was al uitgeblazen was voor de arme kerel het doorhad. Ja ooit was zij heimelijk verliefd geweest op Karel Boomsma, haar docent aan de universiteit, die al van het bestellen van een kopje koffie in de mensa een taalfeest wist te maken, maar haar verlegenheid had iedere hoopvolle toenadering verhinderd.

Elsjes jurken waren degelijk maar niet onsmakvol. Vrouwelijke collega’s op de school complimenteerden haar wel eens oblikaat met haar keuzes, maar warmer dan dat werd het contact niet. Broeken had niemand op school haar ooit zien dragen(en buiten school zag niemand haar ooit). Mannelijke collega’s complimenteerden nooit.

De rector en de administratie van de school wisten vermoedelijk hoe oud Elsje was, maar verder dacht niemand daar over na, de leerlingen niet en de leraren evenmin.

Hoewel ze op basis van ervaringsjaren allang teamleider of decaan had kunnen worden had ze daar nooit naar getaald en niemand had ooit gedacht Elsje voor zo’n functie te vragen.

Nu vroeg geen kind om nóg een Kerstverhaal. Elsje deed haar halve bril af en keek de klas rond. “Ik wens jullie allemaal fijne Kerstdagen en tot in 2018!” De bel van de school klonk en de leerlingen

---

¹ Slotzin van “De Legende van de heilige drinker”, Joseph Roth 1939

pakten hun boeken in hun tassen. De meeste verlieten het lokaal op hun smartphone kijkend; een enkeling groette Elsje nog. Elsje deed een raam van de klas open. "De lucht van 24 pubers is soms nog erger dan hun gekakel", dacht ze, overigens zonder nare bijgedachten, want Elsje hield van haar werk en van bijna alle leerlingen, en begon haar tas in te pakken.

Over een klein uur zou de kerstborrel van de school zijn, en in gedachten somde de ze de smoezen op die ze zou kunnen gebruiken om weg te blijven; best lastig voor een alleenstaande vrouw van middelbare leeftijd, van wie iedereen vermoedde, maar niet wist, dat ze kind noch kraai had en die dus eigenlijk nooit een goede reden kon hebben om weg te blijven bij de kerstborrel. Maar ze moest er niet aan denken; binnen 10 minuten zou Maarten, de leraar maatschappijleer, die meestal al minimaal twee glazen van de rode schoolfoezel op had, ruim voor de rector zijn Kersttoast moest uitbrengen, zijn vette arm om haar schouder leggen en in haar gezicht blazen: "En wat gaat mijn Elsje met Kerst voor leuks doen? Lekker mee in de arrenslee van Kerstman?" Om vervolgens in lachen uit te barsten en in geen geval het antwoord af te wachten, want Mirna van biologie, maar iets jonger dan Elsje en doorgaans net iets te uitdagend gekleed, zou dan zijn aandacht gegrepen hebben. Jannie, de conrector, hield de boel wel wat in de gaten, maar de Kerstborrel was nooit langer dan een half uur te verdragen.

Nog in gedachten hoe de borrel te vermijden sloot Elsje het raam weer en begon gedachteloos het lokaal uit te lopen.

"Juf.." Bijna liep Elsje Rashid omver, een klein jochie, waarvan je niet zou denken dat 'ie al 15 was. Rashid was een paar jaar terug uit Irak gevlucht. Op weg naar het westen was hij zijn ouders en zusje verloren. Na een in een aantal Europese kampen opgevangen te zijn, was hij bij een pleeggezin in Amsterdam opgevangen. Het ongeluk had hem achtervolgd, want binnen een jaar na komst in het pleeggezin, was zijn pleegmoeder overleden en nu was hij alleen met zijn pleegvader.

"Wat is er Rashid?" Je merkte eigenlijk aan niets dat Rashid niet zijn hele leven Nederlands gesproken had viel Elsje weer op toen Rashid sprak: " Er is 24 december een feestelijke middag voor vluchtelingenkinderen, wilt u daar ook komen?" Elsje wist niet goed hoe te reageren.." Maar..wat zou ik daar moeten doen, Rashid, het is toch jullie bijeenkomst?" Beetje rare reactie, bedacht ze zich.. " U weet toch dat waar ik vandaan kom, we veel verhalen vertellen, dat doen we dan ook, alle kinderen vertellen een verhaal, maar alle kinderen moeten ook iemand meenemen uit Nederland die een verhaal vertelt en u vertelt zo mooi altijd."

"Maar Rashid, ik vertel niet, ik lees voor, het zijn niet mijn verhalen, iemand anders heeft die verhalen geschreven, dat weet je toch?" Elsje had het gevoel dat ze niet aardig genoeg reageerde, maar ja, wat moest ze daar..."Wilt u toch komen? Meer Nederlanders die komen lezen vast ook voor. Er zijn ook allemaal lekkere gerechten uit de landen waar de kinderen vandaan komen en er wordt muziek gemaakt."

Elsje wist even niet wat te zeggen.. Uit de aula klonk inmiddels al het nodig gekakel en gekwebbel; Jannie liep langs en keek het lokaal in, "Kom je ook Elsje?" Stik, door Rashid kon ze nu niet meer wegsluipen en de borrel mijden. "Ja ik kom", en onbedoeld onaardig tegen Rashid: "Ik denk er over na, is dat goed?" "Wilt u mij vanavond laten weten, anders moet ik iemand vragen", zei Rashid bedremmeld maar beslist. "Dat doe ik", mompelde Elsje nog en haastte zich met tegenzin achter Jannie aan.

De kerstborrel was nog erger dan andere jaren. Maarten sloeg eerst zijn vette arm om haar heen en stond ongeveer te wankelen, waarbij zij hem staande moest houden, terwijl hij met dikke tong zei: "Elsje, jij lijkt me ook wel iemand die binnenkort een #metoo-bekentenis doet, dat kan bij mij hoor,

hahaha...” . Ze worstelde zich los en daarbij viel Maarten’s volle glas rode wijn, via haar jurk, aan diggelen. Alle ogen op haar gericht, dat ook nog. Ze wist niet hoe snel ze er vandoor moest gaan. Wat had ze toch een paar zakken als collega’s, konden die die Maarten niet tegenhouden. En dat gaf dan maatschappijleer....!

Thuisgekomen in haar kleine etage in Amsterdam-Oost kwamen de muren op haar af. Ze warmde nog wat eten op, maar echt honger had ze niet. Wat een stomme dag en dan dat vooruitzicht van die overdreven Kerstdagen. Vrede op aarde, ammehoela, Elsje schrok van haar felle gedachten.

“Ping” , een bericht op haar mobieltje, wie nou weer? “Weet u het al Rashid” . Haar eerste opwelling was nee te antwoorden, maar die vluchtelingenbijeenkomst kon moeilijk erger zijn dan de Kerstborrel met kantoor, en er werd vast niet gedronken met al die kinderen.

“Goed ik zal er zijn, waar trouwens en hoe laat?” De 24^e om vier uur in middag in de Badcuyp, appte Rashid snel.

Het was hondenweer die dag. Striemende regen, ze moest toch een beetje fatsoenlijk bij vluchtelingen aankomen. Dan maar wandelen met paraplu, haalde ze dat nog wel, aan de tram had ze een hekel. Beter half verzopen dan heel verdrongen zei haar moeder altijd. De paraplu had een beetje geholpen, maar toch flink verzopen kwam ze bij de Badcuyp, een bizarre woordgrap dacht ze nog. Iedereen wil droog aankomen in de Badcuyp.

Rashid was dolblij, grappig die verlegen jongen zo enthousiast te zien. Kinderen van alle leeftijden krioelden door de ruimte, Rashid hoorde bij de oudste groep. Een zekere Fatima leidde de bijeenkomst en wees de vertellers aan. Al snel begonnen de verhalen. Elsje was onder de indruk van het gemak waarmee de kinderen spraken, de een in beter Nederlands dan de ander. De sfeer was ongedwongen, maar iedereen die aan de beurt was om een verhaal te vertellen, deed dat met overgave. Géén kind vertelde over de vlucht naar het Westen, ieder kind vertelde spannende of leuke verhalen, allemaal uit het hoofd, soms geholpen door een broertje of zusje.

Niemand had Elsje gezegd wanneer haar beurt was, ook Rashid niet. Totdat het Rashid’s beurt was. Hij vertelde hoe hij op school kwam en bij Nederlands een lerares had die zo mooi voorlas dat hij altijd moest denken aan de vertellers uit het dorp waar hij in Irak vandaan kwam. Rashid vertelde rustig en iedereen luisterde aandachtig; Elsje daarentegen werd een beetje zenuwachtig. Toen Rashid een stilte liet vallen vroeg Fatima Elsje of zij een verhaal wilde voorlezen.

Elsje pakte het boek waarin het verhaal stond en begon. Ze verbaasde zich over de stilte tijdens haar verhaal en na de eerste spanning (“waarom doe ik dit eigenlijk”) ging het best goed.

Na afloop klapte iedereen en bedankte Fatima haar. Rashid kwam naar haar toe, er was nu een man bij hem, die haar niet eerder was opgevallen.

“Eliza wat deed je dat goed!” zei de man. Elsje bloosde...”Karel ?” “Ja, ik ben Rashid’s vader, nou pleegvader dan. Wat leuk je weer te zien, Rashid heeft veel over je verteld. Vind je het leuk bij ons te eten vanavond, of heb je al een afspraak?” Elsje keek Rashid aan, die besmuikt glimlachte en vervolgens wegkeek.

Eliza had geen afspraak, maar nu wel.

Amsterdam, 20 december 2017

Jan van der Steenhoven

